СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 62. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 17-го березня 1939. No. 62. Jersey City, N. J., Friday, March 17, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ГЕРОЙСЬКА КАРПАТСЬКА УКРАЇНА БОРЕТЬСЯ

ВСІ ІНШІ УСТУПАЮТЬ БЕЗ БОЮ

ВПЛИВ ПОДІЙ В ЕВРОПІ НА АМЕРИКУ

ВАШИНҐТОН. — Події в Европі викликали далеко йдучі відгуки в Америці.

Передовсім знесення Чехословаччини ставить перед американським урядом поважне питання, що станеться з довгом Чехословаччини Америці, що виносить понад півтора сотки міліонів долярів. Другим питанням є будучність торговельних відносин між Америкою й краями бувшої Чехословаччини.

Третім міждержавним питанням, на яке події мають великий вплив, це державне становище Америки до міждержавної ситуації в Европі. Це питання стоїть тепер на порядку дня з огляду на пропоновану модифікацію американського закону про невтральність. На новій сесії конґресу зявилася виразна акція за зміну цього закону. Тепер знову противники ревізії підносять голову.

Ще іншим законопроєктом, на котрий події в Европі будуть мати поважний вплив, є закон про краєву оборону. Коли президент Рузвелт виступив з домаганням розбудови фльоти, армії й летничої служби, ці домагання окричали як задалеко йдучі. Тепер европейські події піддержують домагання президента. У палаті послів конґресу вже виступив огайський конґресмен Бендер з домаганням приняти пропозицію президента Рузвелта, бо останні події в Европі, мовляв, задемонстрували слушність його поглядів. „Тут в Америці ми повинні боронити принципів", — говорив канґресмен, „за котрі знищено Чехо-словаччину".

Між дипльоматичними питаннями, що стоять перед американським урядом, є питання, чи признавати проголошення самостійности Словаччини й Карпатської України, зглядно мадярську окупацію.

ПРОПОНУЮТЬ СВОБІДНУ ДЕПОРТАЦІЮ ІМІҐРАНТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Іміґраційний комітет палати послів приняв проект закону, що надає урядові широкі права депортації іміґрантів. Уряд мав би мати право й обовязок депортувати кожного, хто пропаґує в Америці якунебудь зміну в американській системі правління.

Проект закону подав ню-мексиканський конґресмен Демпсі. За його проектом уряд мав би депортувати тих іміґрантів, що ведуть аґітацію за основні зміни в американській системі правління. Комітет одначе відкинув це обмеження й приняв проект про депортацію всіх іміґрантів, що пропаґують якунебудь зміну. Змінений проект принято в комітеті одноголосно.

За нього заявилися представники Американської Федерації Праці. Проти нього свідчили лише представники моряцької юнії.

ЗАГРОЗА ВУГЛЕВОГО СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК. — Власники вугля в Апалачійських горах відкинули домагання майнерської юнії про піднесення заплати копальняним робітникам, а замісць цього поставили домагання обнижити робітничу заплату на 50 центів у день.

УРЯД БОЇТЬСЯ ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Скарбові урядники висказують на основі своїх спостережень і обчислень, що сьогорічні вплати особисто-доходового податку можуть принести коло 300 міліонів долярів менше, ніж у попередньому році.

Ці висновки уряд скарбу робить між іншим на основі того факту, що, коли в минулому році зібрано з податків 723 міліони долярів, то цього року до того самого часу лише 425 міліонів.

АРҐЕНТИНА НАЛАДЖУЄ ТОВАРООБМІН З НІМЕЧЧИНОЮ.

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Арґентинський уряд зробив з німецьким урядом широку торговельну угоду, на основі котрої ці держави мають обмінюватися самими товарами, а Німеччина має дістати справжній монополь на ріжні продукти Арґентини, а передовсім на її пшеницю.

ХОЧУТЬ ЗМІНИ ЗАКОНУ ПРО ЗАПЛАТУ.

Вашинґтон. — Перед комітетом палати послів для робітничих справ велася дискусія над зміною закона про робітничу заплату. Багато свідків домагається зміни закону в тому напрямку, щоби він не відносився до канцелярійних робітників та щоби уряд мав свобіднішу руку при вирішуванні так званих „межевих" справ.

ПОДВІЙНЕ САМОГУБСТВО ЗА ЗГОДОЮ.

Гедон Гайтс (Ню Джерзі).— Джосеф Роджерс, 33-літній нюйорчанин, і пані Фені Вестренен, 30-літня шпитальна послугачка, поповнили самогубство вдихаючи ґаз, добуваючийся з автомобіля та випускаючи собі кров порізаними жилами. Слідство поліції виказало, що подвійне самогубство було вислідом угоди між двома залюбленими людьми, які не могли побратися, бо вона мала чоловіка, а її улюблений був невилічимо хорий на сухоти.

ВИДАВЦІ „НАРОДНОЇ ҐАЗЕТИ" ПРОҐРАЛИ ПРОЦЕС.

Часопис „Вперед", який у Торонті видає Д. Лобай, повідомляє в найновішому числі про вислід судового процесу між Лобаєм і товаришами, а видавцями „Народної Ґазети" у Вінніпеґу.

„Вперед" інформує, що 26. січня ц. р. суддя Тейлор у Вінніпеґу видав присуд у розправі за очернення проти „Робітничо-Фармерського Видавничого Товариства", що видавало давніше „Українські Робітничі Вісти", а тепер видає „Народну Ґазету". Це видавниче товариство запізвали до суду Д. Лобай, Т. Кобзей і Ст. Хвалібоґа за очернення, що було надруковане у виборчій ґазеті „Вінніпеґський Виборець", яка вийшла в липні 1936 року, перед провінціональними виборами в Манітобі. Суддя визнав большевицьких видавців винними за очернення і присудив, що видавництво має заплатити Лобаєві, Кібзейові і Хвалібозі $1,500 і судові кошти.

БЕРНАРД ШОВ ПРО СВОЮ НОВУ ПРАЦЮ.

Славний анґлійський письменник Бернард Шов заявив цими днями таке: „Я перестав займатися політичним театром, а посвятився костюмовій драмі, що відіграється в часах панування короля Карла II. Політика стала така смішна, що вже й мене не треба, щоб зробити її ще смішнішою. Сміймося тому раз врешті з чогось іншого, з інших часів".

ПРЕМІЄР ВОЛОШИН ЗАКЛИКАЄ НАЦІЮ ДО БОРОТЬБИ

ХУСТ. — У відповідь на мадярський ультімат премієр Волошин, який після всякої правдоподібности тепер став президентом Карпатської України, бо усунений чехами міністер Ревай, став премієром, скликав карпато-український сойм і на нім проголошено повну самостійність Карпатської України, а також рішено зводити з мадярами боротьбу до кінця. Видано до населення відозву, на основі якої всі громадяни Карпатської України до 40 року життя, що можуть носити зброю, мають голоситись до армії.

НІМЕЧЧИНА ОПУСТИЛА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

БЕРЛІН. — Хоч премієр Волошин звертався до Гітлера з проханням за помочею, то німецький уряд відмовив цеї помочі. Представник німецького уряду заявив, що Німеччина дала мадярам свою згоду на захоплення Карпатської України. Заразом представники німецького уряду не скриваються з тим, що Карпатської України, як випадової брами на Советську Україну, німцям більше не потрібно, бо вони дістали мадярську згоду переправляти свої війська через Мадярщину далі до Румунії.

В ФРАНЦІЇ СТИДАЮТЬСЯ ЗА ЧЕХІВ.

ПАРИЖ. — Французькі ґазети в справі чеської траґедії відбивають дивний настрій. Трохи неймовірно виглядає французам це, що чехи, що мали вже 20 літ свою независиму державу, мали одну з найкращих військових машин на світі, а проте ні одним збройним кроком не виступили проти німців; ні один полк не „збунтувався", щоб кровю запротестувати проти знищення чеської самостійности. Приняли чехи кінець своєї держави занадто спокійно. Найвище, на що вони спромоглись, це були зневажливі викрики вуличної товпи, коли німецька армія вмашерувала до Праги.

СМЕРТЬ ЧЕРЕЗ БУРЮ.

МІЛВОКІ (Висканзин). — Північні частини стейтів Мінесоти, Висконсина й Мишиґена навістила страшна буря зо сильною сніговицею. Буря перервала комунікацію залізничну й автомобілеву й спричинила смерть чотирох осіб, звичайно підчас зударів автів у осліплюючій метелиці. В декотрих околицях вітри понамітали заметілі на 16 стіп завглибшки.

300-ЛІТТЯ НАРОДИН РАСІНА.

Цього року припадає 300-ліття народин одного з найбільших французьких драматурґів, Жана Расіна. Ціла Франція готовиться вже тепер до врочистого свята з цього приводу. У цьому святі візьмуть участь офіціяльні кола, вчені, письменники, мистці й артисти.

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ ВПРОДОВЖ ОДНОЇ ГОДИНИ?

Британський статистичний уряд обчислив, що діється на земній кулі впродовж одної години. Виявляється, що впродовж цього часу родиться 5,400 людей, а вмирає 4,600. Впродовж тої самої години судді цілої земної кулі засуджують 198,000 проступників і деліквентів. Мешканці землі споживають на годину: 25,000,000 кг. картопель, 10,000,000 кг. ярин, 3,500,000 кг. мяса, 3,00,000 яєць, 3,000,000 кг. цукру. В той самий час фабрикується 180,000 тон циґар і папіросів, будується 7,500 нових самоходів, висилається 115,000 телеграм і понад біліон листів і поштових карт.

НІМЕЦЬКІ СВЯТА В ЧЕСТЬ КАНТА И КОПЕРНИКА.

Німеччина святкувала 12-го лютого ц. р. роковини смерти Емануїла Канта (1724—1804), а 19-го лютого буде святкувала роковини уродин Миколи Коперника (1473—1543), цих — як їх називає „Фелькшер Беобахтер" — „обох найбільших духів Східньої Німеччини". При цій нагоді поширюють у колах інтеліґенції твори Ем. Канта, цього найбільшого фільософа всіх часів і основоположника фільософії новітніх часів. Про Миколу Коперника, якого гріб лежить у катедрі в Фрауенбурґу в Східній Прусії, пише проф. фон Ґрюнберґ, ректор Альбертус-університету, що „нема навіть що тратити слів про те, чи він німець. Це стверджено виразно науково".

І МОРКВА ЛІЧИТЬ.

Морква і добра пожива, і має в собі вітаміни, і прочищує шлунок та кишки. Тож коли ваш шлунок дуже поволі працює, то їджте моркву: варену або сирову. Морква розвільнює шлунок.

ЗАВЗЯТІ БОЇ НА КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ. ТИСЯЧІ ТРУПІВ. УКРАЇНСЬКА СІЧОВА АРМІЯ ЗАВДАЛА МАДЯРАМ ТЯЖКИЙ УДАР І ВІДІБРАЛА КІЛЬКАНАЦЯТЬ СІЛ. МОСТИ ПОВИСАДЖУВАНІ. ПО ГОРАХ ГРУПИ ХОРОБРИХ УКРАЇНСЬКИХ ПАРТИЗАНІВ СПИНЮЮТЬ МАДЯРСЬКИЙ ПОХІД. НІМЕЧЧИНА ОПУСТИЛА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

ВІДЕНЬ. — Вістки, що наспіли сюди з Хусту, вказують, що мадярам не так легко окупувати Україну, як німцям Чехію і Словаччину. Мадярська армія стрінула сильний опір з боку ново сформованої Української Армії з членів Карпатської Січи, яких начисляють на 12 до 15 тисяч. Вивязалась крівава боротьба з скорострілами ґарматами і танками, в яких Українська Армія цілковито розгромила мадярів. Мадяри мусіли в поспіху уступати й опускати 18 сіл із 20, які вони були заняли.

Подаючи вістку про ту боротьбу чеський ґен. Прхала, який ще перебуває в Хусті, але на приказ чеського уряду звелів чеським частинам не брати участи в боротьбі, говорить, що українці ставлять завзятий опір, що розбили мадярів, які почали відступати від Хусту, а також каже, що втрати по обох боках виносять тисячі.

МАДЯРСЬКИЙ УРЯД ПОТВЕРДЖУЄ БОРОТЬБУ.

БУДАПЕШТ. — Представник мадярського уряду сказав чужим журналістам, що мадярські війська натрапляють на сильний опір в Карпатській Україні з боку українських мілітарних частин. Коло Хусту вивязалась завзята і крівава боротьба, яка спинила дальший похід мадярських військ. У звіті до Будапешту мадярські ґенерали доносять, що опір такий сильний, що правдоподібно прийдеться розвивати позиційну війну. Мадярський уряд вислав до премієра Волошина ще один ультимат, апелюючи до нього як до священика, щоб спинив кровопролиття. Премієр Волошин, що видно далі перебуває в Хусті, згодився приняти деякі услівя ультимату, та заразом повідомив, щоб мадяри спинили дальший похід, бо він висилає трьох делеґатів до переговорів. Мадярський штаб „з технічних причин" відмовився здержати дальший похід.

МАДЯРИ ІНШИМ БОКОМ ДОБИРАЮТЬСЯ ДО ПОЛЬСЬКОЇ ГРАНИЦІ.

Іншим боком мадярським передним сторожам вдалось вже дістатися до польських границь. Решта армії, з танками і артилерією, посувається поволі, бо кожної хвилі натрапляє на гурти українських партизанів, які повисаджували всі мости. Мадярському походові перешкаджає також великий сніг.

ПОЛЯКИ СМЕРТЕЛЬНО ПЕРЕЛЯКАНІ.

ВАРШАВА. — Хоч передні мадярські відділи дійшли до польських гарниць коло містечка Лавочного і сталось те, про що мріяли поляки, то проте ціла Польща знаходиться в смертельному ляку і цього навіть не ховає. Доля Чехії і Словаччини перелякала так Польщу. Вона тепер виразно бачить, що нема в сучасну пору на світі сили, яка стрималаб німців зробити з Польщею те, що їй захочеться. Польський уряд чимскорше визнав самостійність Словаччини і навіть на її адресу почав говорити гарні речі, стараючись приєднати її на свій бік. Та в успіх цеї гри не вірить навіть сам уряд. Згірдливо висказуються польські ґазети про чехів, які в своїй обороні не видали ні одного стрілу, хоч мали таку знамениту зброю. Польські ґазети говорять, що тим фактом чехи втратили право належати до родини державних народів.

РУМУНИ НЕ МАШЕРУВАЛИ НА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

БУКАРЕШТ. — Румунський уряд видав катеґоричне заперечення, начеб то румунські війська вмашерували на територію Карпатської України і заняли кільканацять сіл. Румунія зо страхом слідкує за тим, що буде далі, й тому своїми рухами не хоче причинюватись до загального заколоту.

ГІТЛЄР В ПРАЗІ.

ПРАГА. — Вісім годин по прибутті німецького війська до Праги прибув там також триюмфально Гітлер. На Градчанській палаті, в якій жили чеські президенти, повівав німецький прапор. Чехія, а також Словаччина, перестали бути цілковито вільними державами. Влада Чехії перейшла в руки німецького ґенерала Бласковіца і бувшого судетського провідника Генляйна. На основі нового статуту чеські громадяни будуть уважатись німецькими громадянами та матимуть німецькі паспорти. Державний прапор буде німецький. Для домашнього вжитку чехи можуть побіч німецького прапору уживати й свій, національний. Гроші будуть німецькі, армія німецька і заґранична політика німецька. Чехія розділена на дві окремі провінції, властиву Чехію і Моравію.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВА ВІЙНА

Навіть люди, що не вчилися нічого про так зване воєнне право, певно чували з доривочних вісток з великої війни багато про це право. Вони певно пригадують собі багато про сварки за виповідження війни, про меморіяли, ультимати, речинці й остаточне виповідження війни. Вони знають теж певно дещо про правила ведення війни, про захорону прав так званих невтральних сторін та про захорону невоюючого цивільного населення в ворожій країні. Вони чували певно щось про міжнародні угоди, про людяне ведення війни, про щадження ранених, плінників. Накінець про закінчування війни за спільним порозумінням воюючих сторін.

Знаючи про це все, не один мусить дивуватися цьому, що діється тепер на наших очах. Держави забирають краї, забирають часто без виповідження війни, навіть без предложеня ультимативного домагання. Падуть трупи, — хоча менче, ніж у великій війні, — але ніхто не проголошує воєнного стану. Все може робити враження якоїсь міждержавної анархії або поломання всяких правил ведення війни.

Тверезий погляд на світ вимагає ґрунтовної ревізії поглядів на війну. Холодні факти життя показують, що всі старі правила виповідження, ведення й закінчення війни нині не мають ніякого значіння. За цими правилами ніхто нині не дивиться. Вони немовби не існували. Їх мовчки забули, мовчки всі згодилися про них не згадувати.

Отже нині вже не треба ждати ніякого формального виповідження війни, щоби між двома державами почалася війна. Хоча й в давньому міждержавному праві приймали виповідження війни дорогою фактичного починання воєнних кроків, але перед тим усе були відповідні домагання. Нині вже ніяких домагань, ні ультиматума, не вживається; напасник просто вмашеровує в чужу країну й робить там, що йому хочеться.

І ведеться війну нині не за старими правилами, потвердженими міждержавними угодами. Не захороняється нині невтральних людей: у нинішній війні немов би обовязує правило: де два бються, там і третій щось обірве. Так зване цивільне населення вже не має ніяких прав. Його ніхто не хоронить, а противно кожна воююча сторона старається й його напасти, і його спаралїжувати, знаючи добре, що без піддержки цивільного населення армія не могла би воювати.

І закінчується війну нині часто без ніякої формальности, без угоди. Переможець з переможеним про ніщо не укладається. Просто робить свою волю.

Отже най ніхто не дурить себе, думаючи старими категоріями, що в Европі є мир. В Европі мира вже давно нема. В Европі ведеться війна. Не ведеться вона за старими правилами, але війна це без сумніву є: держава пожирає державу без волі, чи проти волі пожертого.

Е. Онацький.

ПОМІЖ ДВОМА ОСЯМИ

За тиждень до поїздки ґрафа Чана до Варшави, я констатував майже цілковиту мовчанку італійської преси щодо цілей цієї поїздки і навіть щодо самої Польщі. Італійська преса задовольнялась тим, що переказувала — досить стримано — ріжні голоси з польської преси. Для людей, обзнайомлених з тою сіткою звязків, що ними розпоряджають поляки в Італії, такий холодок видавався навіть дивним...

Але від двох днів ситуація цілком змінилася: нараз і радіо і преса італійська заповнилися дитирамбами на адресу польської нації, що „починаючи з тринадцятого століття підтримувала з Італією найтісніші культурні зносини і не мала з нею ніколи ніяких політичних непорозумінь".

Одночасно з цим починають виявлятися і справжні цілі цієї поїздки. Формальна її причина, це віддання візити, що її зробив був польський міністер зак. справ п. Бек Італії весною 1938 р.

Італійський офіціоз „Джорнале д'Італія", в провідній статті свого директора п. Ґайди уважає потрібним — в самий день приїзду Чана до Варшави — ще раз підкреслити цей формальний пункт, додаючи до нього, ще й таку заввагу: — „Треба зараз же сказати, що невважаючи на всю її помітність, ця італьо-польська зустріч не дасть ніякого нового дипльоматичного акту, ані ніякого остаточного вирішення..." Вона має на меті тільки підтримати „контакт між двома націями, для простудіювання тих европейських проблем, що чіпають їх спільні інтереси і директиви їх політики".

Які ці спільні інтереси?

Щоб вияснити це питання, Ґайда заповнює мало не пять великих шпальт свого часопису. Ми постараємося бути більш економними щодо місця, і зазначимо відразу, що в цих проблемах „спільного інтересу" нема ніякого натяку на українську проблему.

В цьому пункті між двома спільниками могутньої Осі Рим—Берлін помічається велике розходження: в той час, як німецька преса, як ми всі можемо констатувати із звідомлень, що їх складає Українська Пресова Служба в Берліні, виявляє дуже велике зацікавлення українською проблемою взагалі і щодо польсько - українських відносин зокрема, — італійська преса (очевидячаи, з наказу з гори) цією проблемою взагалі не займається, уважаючи, мабуть, що вона ще не повинна виходити на широкий публічний форум.

Не треба думати, ніби італійські керівні кола цієї проблеми не знають і нею не цікавляться, — маю багато підстав думати, що і знають і цікавляться, — але... уважають за краще слідкувати осторонь за розвитком подій...

Не виключаю, що в цій політиці ми можемо знаходитися перед поділом роль між партнерами Осі. Анґлійська й французька преса гадають інакше, — вони, з дуже зрозумілих причин, намагаються віднаходити в тій Осі найменшу щілину, щоб зробити потім з неї неперехідну прірву і посіяти підозріння перш за все поміж всіми симпатиками Осі, а потім і між самими партнерами, що ніби в цьому відмінному відношенні до української справи і в звязку з нею до самої Польщі, криється зародок будучих непорозумінь та суперництва між Італією й Німеччиною... Але може бути, що тут іде справа тільки про поділ роль. Німеччина, просто внаслідок свойого ґеоґрафічного положення, а також внаслідок досі ще нерозвязаної проблеми німецької меншини в Польщі (не кажу вже про славнозвісний „коридор"), мусить перейняти на себе ролю того тарана, що нищить всі пережитки й несправедливості Версалю та інших — „мирових" міст в східній і східньо-південній Европі. Для неї Польща — такий самий потворний утвір мирових трактатів, яким була раніше бенешівська Чехословаччина... Але для Італії — та і для тієї самої Німеччини, — Польща показує ще й інший бік: вона зачисляє себе до числа держав „незадоволених". Невважаючи на ґвалтовне захоплення чужих етнічно територій, і перш за все територій українських, Польща далі скаржиться на брак територій, на перенаселення, на брак сирівців, і тому вимагає... кольоній. Вимагати кольоній — це значить домагатися **перегляду** трактатів, це значить займати місце на фронті, скерованому проти Франції й Анґлії, що ті кольонії посідають.

Вимога кольоній з боку Польщі, на перший погляд, видається смішною, мало поважною. Бо якщо Німеччина домагається кольоній, що в неї було відібрано на підставі хибного обвинувачення, — то це можна дуже добре зрозуміти: тут промовляє саме право. Якщо домагається кольоній Італія, що зрештою сама собі мусіла дещо силою взяти, то це теж зрозуміло, бо існують формальні зобовязання Антанти, що досі не були виконані: тут так само промовляє право. Але претенсії Польщі не мають ніякої правної підстави... Та зате в теперішній момент вони дуже на руку й Італії й Німеччині: вони дають їм підставу перетягнути Польщу з табору „посідачів" до абору „ревізіоністів". Зрешою, вже підчас чехословацької крізи, Польща пішла ревізіоністичним шляхом. Польські керманичі зовсім не думають про те, які **прецеденти** вони тим самим для самої Польщі утворюють. Вони дотримуються принципу: „карпе діем", себто хапай сьогодні, не думаючи про завтра.

В часи, коли Франція й Анґлія гарячково готуються боронити зі зброєю в руках свої давні й свіжіші набутки, і коли президент Рузвелт обіцює їм усіляку підтримку, а могутня ще в Англії, в Америці та Франції жидівсько - комуністично - масонська преса підюджує громадську опінію світу проти „диктатур", наражуючи устами пп. Іденів і іже з ними, так звану превентивну війну, позиція Польщі для Держав Осі набирає особливого значіння: — „В цій бурхливій европейській атмосфері, пише Ґайда в вищеназваній статті, — Польща, як кожна велика держава, визначає свої активні й пасивні орієнтації. І нема сумніву, що остаточне польське зорієнтовання не залишиться без впливу на цілу европейську систему. Із своїм чисельним населенням 34 міліони душ (що з них хіба тільки 18 міліонів можна назвати поляками! — Е. О.), із своїм чисельним природнім приростом, із своєю прегарно епікованою армією, що спирається на національну промисловість, яка швидко розвивається, Польща знаходиться сьогодні на пятому місці серед Великих Держав (виключаючи Росію), маючи за функцію підтримувати рівновагу, що визначається її ґеоґрафічним положенням між Німеччиною й Советськім Союзом, між комплексом балтійських держав і державами дунайського сточища, що виходять на Чорне море... Польща не може забувати про свою ґеоґрафію, що замикає її між фронтом в 1900 кільометрів спільного кордону з Німеччиною і фронтом в 1450 кільометрів Советської Росії..." І тому Польща мусить, залишаючи на боці „так звану Вісь Париж—Лондон", схилитися до Осі Берлін—Рим.

Як бачимо, Польщі вже надано титулу „Великодержави", якого вона так довго домагалася! Престижевий успіх не абиякий! Але чи він себе виправдає?

В усякому разі мусимо ще раз сконстатувати, що ускладнення справ на Заході Европи, дозволяє Польщі далі кокетувати між двома осями, затримуючи за собою „незалежність політичної лінії". Проте таке становище не може продовжуватись безконечно: або войовничі большевикофільські „пацифісти" переможуть і доведуть таки до збройного конфлікту між осями Рим — Берлін і Париж—Лондон (і це булоб катастрофою для цілого світу), і тоді Польща мусітиме остаточно приєднатися до одного чи другого фронту, або переможуть приклонники нового Західньо-европейського Мінхену, що приведе до замирення на Заході і тим самим поставить знову на порядок денний всі досі нерозвязані проблеми Сходу, і в тому числі проблему українських земель під ріжними займанцями.

Але — в усякому разі, — чи в випадку війни, чи в випадку замирення, українська нація продовжуватиме розвивати максимум своєї енергії для осягнення найвищого національного ідеалу — звільнення і зеднання всіх українських земель в одній великій українській Державі. Гра інтересів великих держав може здійснення цього ідеалу українського народу прискорити чи загальмувати, — вона ніколи не зможе істотно на ньому заважити.

ЗАНЕПАД СТОЛИЦІ ГАЛИЧИНИ

Львів, колишня столиця Галицького Князівства, за старої Польщі перед її розбором дуже був підупав. Так, що коли 1772 р. Австрія зайняла була Галичину, то довго надумувалася, чи Львів, чи Станиславів зробити столицею Галичини. Рішилася на Львів з огляду на традицію. За Австрії Львів, як столиця коронного краю Галични, став бистро розбудовуватися і залюднюватися. Життя плило повним руслом. Зайняла в 1919 році Галичину знову Польща і Львів почав знову хилитися до упдаку. Не тільки тому, що він тепер лише воєвідське місто, так само як Тернопіль тернопільсьаого воєвідства, Станиславів станиславівського а й тому, що не має тепер ніяких взаємин із сусідніми державами, бо які взаємини може мати з Радянщиною чи з Румунією. Зрештою, яка польська господарка? Що такого дуже може вивозити або і привозити? От животіє...

Бачать цей упадок навіть самі поляки, що приїздять до Львова з Варшави, Познаня, Кракова, які бували у Львові за Австрії. Ось у польському часописі „Дзеннік Людови", що виходить у Варшаві, появився фейлетон, що описує враження зі Львова. „Коли поїзд видобувся з нічної темряви — сказано там — були вже ми недалеко Львова. Села, нужденні хати, криті соломою, страшні стяжки болота, що мають означувати дороги, нагадують середущу Африку з доби перед приходом европейських кольоністів. Цим болотом бродять школярі до школи.

Ось ми вже у Львові. В готелі витають нас ввічливі, добрячі, зажурені люди. Крізь вікно доходять відгуки міського руху, автомобільні сиґнали. Невжеж моторизація в рідному місті побила всі рекорди? Вистане виглянути крізь вікно, що близько нема ніодного авта, а далеко самітня таксівка дикістю сиґналів вмовляє якийсь нечуваний рух, якого нема.

Так склалося, що саме в день нашого приїзду до Львова відбулися дві ліквідації в більшому стилі. Зачинили остаточно великий „Краківський Готель", побудований перед війною. Інвентар піде у світ, а в кімнатах помістять судові бюра.

Нема руху, то і готелів не треба. Рівночасно на вулиці Третього Мая вивезли обстанову колись люксусової каварні „Ренесанс", основаної в 1914 р. Каварня мала свої гарні часи, потім банкротувала, пробувала жити далі під зміненою назвою, та вкінці таки прийшов їй кінець. Заїхали вірителі забрали те, що лишилося, полишили голі стіни та спогади. Таких занепадів можнаб навести більше.

Театр (польський) колись світлий, тепер, як кажуть знавці, підупав зовсім, став зовсім провінціональний. (Автор фейлетону не згадав, що міський театр бойкотують жиди, щоб так відплатитися за жидівські погроми)..."

Ми навели частину фейлетону. І справді, коли порівняти теперішній Львів із передвоєнним, який він був тоді чистий, який рух був у ньому, а тепер повний бруду і хоч простір його побільшили, зробили „Велькі Львув", прибуло ніби і населення, бо з двістатисячного міста став понад 300-тисячним, усеж таки паде. І тут пригадується відозва до поляків уряду української галицької держави з 1918 р., в якій наш уряд заповідав, що Львів під українською владою жде гарна будуччина, бож він не тільки що буде столицею держави, але і осередком торговлі зі Сходом і Заходом. І справді Львів, як столиця держави був би розрісся, був би розбудувався. Та відозва українського уряду не промовила до львівських поляків. Їм здавалося, що під Польщею Львів буде мати те саме значіння, що за Австрії, або і більше. А тимчасом Варшава здеґрадувала Львів до воєвідського міста, забрала зі Львова багато головних державних інституцій. Львівські поляки кричать, що Варшава не дбає про Львів, та Варшава глуха на їх крики і просьби Варшава не дбає про економічне піднесення Галичини (Східньої), отже і про Львів „забуває". Тепер урядові в голові не економічні справи Галичини, лише її польщення. І Львів, чи радше львівський маґістрат дбає про польщення: до служби в міських урядах (навіть на найнижчі становища возних, ба і замітачів!) приймають лише поляків, а українця лише тоді, коли змінить обряд. Хоч Львів задовжений, маґістрат дає для міського театру сотки тисяч підмоги, щоб його не замкнули, бо як би то виглядало: „польський" Львів без польського театру... Тай вулиці треба польщити, ось уже горішня частина вулиці Сикстуської одержала назву „Оборони Львова". Таке з багато вулицями.

Зате український Львів без огляду на перепони, а може і завдяки їм росте, кріпшає. У порівнянні з передвоєнним станом наш стан посідання у Львові сильно збільшився. Бо щож мали ми у Львові до війни? Каменицю „Просвіти", „Т-во ім. Шевченка", „Гостинницю", „Народню Торговлю", „Труду", „Сільського Господаря", „Дністра", „Музичного Т-ва ім. Лисенка" і ще може дві-три, а крім того москвофілами загарбаний „Народний Дім", „Ставропіґію".

Сьогодні стан нашого посі

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.
Частина перша.

(30)

Небавом станув для дідича домик з трьох кімнат: одна з великою печею на кухню, друга — гарна світлиця з печею з кафлів, закуплених нароком в Москві, а третя для господаря і господині. Поверх дому був добудований алькирик. Дім був вкритий березою; внутр уставлено лавки домашньої роботи, це була й вся обстава в домі поміщика. Образи, привезені з Москви, і невелике металічне зеркало, куплене у анґлійців, прикрашали світлицю; на полицях була розставлена потрібна домашна посудина: вона була оловяна а тільки три срібні чарочки і ківш, дарунок царя, світилися; по стінах світлиці розвісив Кудеяр свою зброю і панцир з шеломом; в другій кімнаті була постіль, зложена з мішка напханого соломою, замісць перини, і подушок. Велика скриня, в котрій було зложене його і жінчине плаття, після рідного звичаю, але досі не було ні майстрів ні вапна в околиці. Для служби була побудована невеличка хата; крім неї стояли ще шпихлір, стайня для коний і на худобу. Господар загадував побудувати пивоварню, але відложив це на пізніше. Двір огородили плотом. Коли все було готове, покликали священика, відправили молебень з водосвяттям, наварили браги, меду, накупили вина, порізали баранів; для всіх мужиків поставили обід і гостину; справили усе як слід.

На благовіщення був в Білеві ярмарок. Кудеяр поїхав купити худобу, плуги, борони, колеса, і довідався, що князь Вишневецький знаходиться в городі, відданім йому під заряд; його тягнуло до воєводи і він рішився ще раз попробувати його перепросити. Він звернувся до свого бувшого товариша, козацького атамана і просив поговорити про це з князем. Атаман вволив його прозьбу і доніс Кудеярові таке:

— Нахмурився і розсердився на мене князь, коли я згадав про тебе. В Білеві є намісник, сказав він; цей воєвода занимається дворянами і дітьми боярськими і всьою царською службою, а мені государ зволив віддати під управу і но дворові села і оселі, котрі віддано козакам. Най дідич іде до свого воєводи, поки має яку справу, а мене це ані болить, ані пече... А про Кудеяра щоб мені ніхто не поважився ні слова сказати.

Кудеяр вернув в своє село, рішившись в душі вже більше ніколи не удаватися до упертого князя. Наступила весна. Скінчилася санна. Дідич розділив свої поля і роботу, — одну часть призначив під засів збіжжя для двора; мужики були обовязані засіяти, зжати, звести і вимолотити; друга часть була роздана мужикам за їх роботу, а третя віддалася їм в наем, за що платили вони найчастіше в натурі: збіжжям, крупами, сиром, яйцями, барнами, дробом, пряжею, бо гроші були рідкістю. Враз з полями були розділені сіножати і ліси.

Зачались весняні роботи в полі, але Кудеярові вже ніяк було їх доглядати і покінчити; він передав догляд жінці, а сам з дня на день дожидав, коли то його покличуть в похід. Козак, що недавно ще не знав іншого бажання крім бою з ворогами, став привикати до спокійного життя; він чув, що йому не хотілося йти в-похід, що багато краще було би лишитися йому в своїм новім затишку з любою жінкою, котра вернулася йому по таких пригодах. Дуже короткими видалися йому ті кілька місяців, які знею провів, але Кудеяр відганяв від себе те чувство, встидаючись і уважаючи це не гідним чести вояка, а найбільше старався не показувати жінці цього, що ворушилось в його душі, бо навіть сам цар обіцяв не кликати його більше як один раз в похід. Тимчасом мимо волі насувалась йому гадка: а що коли піду в похід і не вернусь туди, не побачу моеї Насті, знов настане розлука, може й забють на війні, а вона бідна буде горювати! Він старався позбутися тих гадок, покладаючи всю надію на Бога: „не може бути — говорив він до себе — щоби Господь насилав на нас нові муки, бо ми їх досить перетерпіли; чейже Він милосердний, звернув мені мою Настю, коли я і не думав і не надіявся!" Так ворушилася душа геройська, а коли Настя призадумалась і зачинала говорити йому про які небудь будучі небезпечности, він суворо говорив: „ну, бабо, нема в тебе сорому; чиж можна жінці вояка про таке думати".

Вкінці раз вечором, коли Кудеяр по денній роботі засідав з Настею до вечері, приїхав верхом на коні до нового двора післанець від воєводи, білевський пушкар, з приказом, щоби без проволоки явився в городі, забравши в похід двох людей на конях.

(Далі буде).

дання значно збільшився, а в цьому великі забудування „Маслосоюзу", „Центросоюзу", „Ревізійного Союзу", „Суспільного Промислу". Сильно розвинулася у Львові українська торговля кооперативна і приватна. (Крамниці Маслоюзу, Центросоюзу, Народної Торговлі, Фортуни Нової). Очевидно цей здобуток завдячуємо тому, що наша молодь по скінченні шкіл не може думати тепер про державні посади, тож шукаючи прожитку, кидається до промислу і торговлі. Вже і перед війною українцеві було важко здобути урядову посаду, а всеж таки значна частина нашої молоді, що кінчила вищі студії, здобувала державні посади як не в Галичині, то в Австрії (у Відні), в Чехії, в Боснії та в Герцеґовині, при війську (хоч щ не багато було наших вищих старшин, та це лише через нашу вину, бо ми були великі „антимілітаристи" і бойкотували військові кадетські школи!). Та виходить, що нема зла, яке не вийшло би на добре. Що Польща не приймає нашої молоді на державні становища, завдяки цьому ми маємо більше незалежної, підприємчивої інтеліґенції, що може працювати над освідомленням міщанства і робітництва. І ця праця йде. Щоправда, не все ще йде як моглаб і повинна, одначе поступ з передвоєнним станом таки великий. Завважить це кожний, хто був у Львові ще перед війною, а тепер уперше покажеться на вулицях Львова. Коли у Львові перед війною дуже рідко можна було почути українську мову на вулиці, то тепер її чуєте на кожному кроці. Завважують це і львівські поляки і це їх вправляє в лють. Бють українські вивіски і шиби, а цим лише додають українцям завзяття і гарту. Треба лише порозмовляти з українським перекупцем чи перекупкою на Ринку, щоб переконатися про їх думку. Так як поляки перед війною додавали енергії українцям своїм шовіністичним часописом „Слово Польске", так тепер сповняє цю службу м. і. „Слово Народове" та Польське Радіо своїми брехливими комунікатами.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

А. С., Ню Йорк, Н. Й. — Ви добре робите і Ваша рада добра. Але колиб ми почали це розголошувати, то польська влада перешкодилаб цьому.

Я. Г., Ню Йорк, Н. Й. — До звіту коляди 11 від. ОДВУ додати по $1: Ева Кобзар, І. Драґан, В. Корольчин, Т. Якимців, Дорик, Бабісюк і Ґаліціян Базар.

Без помочі вмирають...

Одна пані з міста, що приїхала на село, питається своєї господині:

— Слухайте, ґоспосю, а чи у вашім селі нема лікаря?

— Ой, нема, прошу пані. Село бідне, самі вмираємо, без нічиєї помочі...

•З ДНЯ•

НОВА БУРЯ НАД ЕВРОПОЮ.

Знов розпуталась нова буря над Европою. І то так несподівано та нагло, що заскочила навіть тих, що стоять при кермі і держать руку на живчику світових подій. Правда, представники анґлійського уряду запевняють, що цього, що сталось в Чехо-Словаччині вони давно сподівались. Подібне говорить Бора в американському сенаті. Але бувший французький премієр Фландин у своїй статті поміщеній в „Ню Йорк Геральд Требюн", з 15. березня пише що інше. Він говорить, що горизонт в Европі випогіднюється і що Европа йде за замирення. Дослівно він каже: „Не говориться вже тепер про те, що німці орґанізують повстання на Україні, щоб в той спосіб приготовити збройну інтервенцію проти Советів. Не говориться також про впровадження національ-соціялістичного режіму в Мадярщині чи Румунії...".

Далі Фландин твердить, що динамізм гітлерівської Німеччини осягнув свою найвищу границю і тепер німці звертають увагу на свої економічні недомагання, а політичну експанзію полишають на боці.

А тут мов грім з ясного неба німці захоплюють Чехію та Словаччину й роблять з них свої провінції. Писав ці стрічки Фландин може один день передтим як Гітлер вмашерував в Прагу.

ЩО БУДЕ З КАРПАТСЬКОЮ УКРАЇНОЮ?

Та нас, українців, цікавить питання, що буде з Карпатською Україною? Вістка, що мадяри сунуть на Карпатську Україну кожного з нас разила мов громом. Зрозуміло, що небезпека цього наступу, небезпека спільних границь Мадярщини з Польщею, — все висіла над Карпатською Україною. Про цю небезпеку знав дуже добре сам український уряд в Хусті й тому настирливо домагався від Праги дозволу творити свою власну армію. Та всетаки багато українців нишком сподівались, що чейже не все нам прийдеться програвати. Можливо, що по довгих роках, а навіть віках, безперервних невдач, нарешті нам доля зачне сприяти.

ЧИ СПРАВДІ ТАК БЕЗНАДІЙНО?

Та навіть, колиб мадяри на стало мали захопити Карпатську Україну й затвердити там свою владу — то нам не вільно попадати в розпуку й уважати нашу справу за втрачену. Бо кажуть, що найчорніше все є перед сходом сонця. А положення, що видається хвилево безвихідним, дуже часто є задатком на кращу будучність.

Динамічні сили, що нагромадились в повоєнній Европі, не успокоюються й не доводять нинішного політичного укладу до замороження, до статики. Вони бушують, раз тихо раз отверто, раз тут, раз там. А серед таких відносин всежтаки можна рахувати на якусь сприятливу нагоду, на якусь щілину, крізь яку наша справа знов вирине на верх.

ЯК ВІДНОСЯТЬСЯ НІМЦІ?

В такім замішанні важко щонебудь передбачити. Тому обережні журналісти в таких випадках мовчать. Та нераз треба говорити, навіть за ціну ризика, що воно вийде не так.

Що будуть далі робити німці? Чому вони дозволили мадярам захопити Карпатську Україну? На це питання в цю хвилю не дає виразної відповіди з Европи ні один журналіст, ні одна пресова аґенція.

В політиці рішає немилосердний, холодний розрахунок. Коли це було Німеччині потрібно, то нема сумніву, що Німеччина кинула Карпатську Україну на поталу мадярам. Але чи дійсно цього вимагали її інтереси? Чому вона пів року тому так, побивалась за Карпатську Україну? Невже їй нині потрібно мадярської приязни більше, ніж тоді? Невже нині вона має меншу потребу котитись далі на схід, ніж тоді?

На всі ці запити по холодній розвазі кожний обсерватор таки мусить відповісти, що Німеччина не зрезиґнувала з політичної експанзії; Німеччина має нині відкритий шлях на схід більше, ніж коли небудь передтим; а також Німеччина нині сильніша, ніж коли небудь в історії.

ЩО НА ЦЕ МИ?

Маючи це на увазі, можна передбачати, що Німеччина буде котитись далі на схід. І буде вона котитись, чи це подобається нам чи ні; чи ми звідсіля будемо її таврувати чи ні; чи уважатимемо її додатним фактором, чи відємним. Лаяння Німеччини звідсіля буде те саме, що кивання пальцем в чоботі.

З фактом німецької сили ми мусимо числитись, як числиться з ним цілий світ. Нема причини нам попадати в розпуку, що світ не втихомирюється і теперішні границі не костеніють. Як довго вони знаходяться в пливкім стані, так довго все є надія, що ми можемо виринути на верх. Одначе мусимо памятати, що виплисти на верх таки мусимо сами, власною силою і напругою. Інші можуть колотити обставинами й серед заколоту готові повстати можливості і для нас. Але коли ми не викрешемо з себе належної сили, належної орґанізованости, належної розваги і досвіду, то ми все поринемо знов під спід, даючи нагоду комусь іншому по нашім хребті видряпатись на верх.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Збори Союзового Комітету.

Збори Центрального Комітету Відділів У. Н. Союзу в Дітройт, Міш. відбулись в суботу вечором 4. березня ц. р. в Українській Хаті при Ґрейлінг вул. в Гемтремку. Зборами проводив предсідник Максим Головчак. На тих зборах вибрано новий уряд на 1939 рік. До уряду увійшли такі делеґати: Максим Головчак, предсідник, Григорій Ясінський, заст. предсідника, Дмитро Дубрівський, секр. рекордовий, Мих. Риза, секр. фін. Дмитро Білик, касієр, І. Заблоцький, П. Андрушків — контрольори.

Збори ухвалили, щоб кожний відділ, заступлений в Центральнім Комітеті зложив $10 в формі позички на руки касієра комітету, щоб в той спосіб створити касу Комітету для переведення намічених підприємств. Далі приступлено до обговорення справи, яким способом найкраще можнаб було поширити пропаґанду серед українців про У. Н. Союзу, щоб таким чином приєднати якнайбільше членів в тім ювилейнім році. По довшій дискусії порішено, що Комітет має влаштувати цього року два підприємства, себто пікнік получений зо спортовими змаганнями української молоді, а заразом ювилейне свято У. Н. Союзу при кінці вересня ц. р.

Підчас зборів приявні обговорювали також справу суспенз, якби то придержати членів при відділі і не наражати відділів на втрати, получені з суспензами. По довшій дискусії припоручено приявному гол. радному У. Н. С. В. Дідикові, щоб він ту справу підніс на річних зборах Головного Уряду. Щоб Головний Уряд старався якось покрити ті втрати, які поносять відділ через суспензу довгуючих членів. Про місце і час нових зборів повідомиться представників відділів в короткім часі перед зборами.

Дмитро Дубровий,
секр. рек.

Володимир Бльондиненко, (Ню Йорк).

ВРАЖІННЯ З ПОДОРОЖІ ПО ЕВРОПІ

(6)

На схід, в Бережанщину й Тернопільщину!

Коли я виїхав на провінцію, то не застав нічого кращого як у Львові. В моїх рідних сторонах, в Тернопільщині, вправді ще не було тоді „пацифікації", але її сподівалися кожної хвилі. Тут і там приносили відомости з сусідніх сіл, що там або іншому селі були відділи КОП-у, які зробили то й тамто. Населення жило у вічному страху. Кожньої хвилі можна було сподіватися, що в села впаде зґрая умундурованих бандитів, які битимуть нещадно безборонне населення.

Цікавий факт, коли із заграниці почали надавати українські радіові комунікати, тоді українські орґанізації, установи, головно читальні та кооперативи, накупили радіо-апаратів, щоб слухати промов та українського слова із за кордону. Коли в дане село впадав польський поліційний відділ чи військо, то вони в першу чергу нищили ці радіові апарати, але українці, коли така „пацифікація" наближался, то зараз хапали радія та найскорше їх ховали. Видно, що вони були дуже цінним доробком, коли їх не хотіли давати знищити полякам!

Я був всього два дні в мойому рідному селі, бо справи бизнесові, потягнули мене знову до Львова. Я ще потім був в кількох селах, та бачив, що наше село може показати. Я не міг повірити, що серед того терору український селянин може показати себе таким виробленим і відважним. Кілька годин дивитися на таку масакру, в якій падали мертвими ще недавно живі люди, переконали мене раз і на все, що українське село не здобуте, це твердиня, на якій поломить собі зуби кожний займанець, бо воно моральне, жертвенне, і — націоналістичне.

Та про це пізніше.

Я вертав по двох днях побуту на селі, знову до Львова. В повітрі висіла густа атмосфера. Польське вороння не переставало крякати про „загибіль" Карпатської України, про „спульне ґраніце", про „двух братанкуф", і ін. Рівночасно, користаючи з міжнародного замішання, поляки натиснули на Чехословаччину та загарбали Тешен з околицею. Тому, що ніхто ні словом цього Польщі не забороняв, то полякам вступив свавільний дух до голов. Впивались радістю й шалом, яке то вони велике „моцарство"! Розуміється, свою радість і злість виявляли на українцях, а ті знову не так були перестрашені розшалілим ляцьким шумовинням, як страхом за дальшу долю Карпатської України.

Саме перед моїм приїздом з села до Львова, до Відня приїхали міністри Ріббентроп та Чяно, щоб остаточно встановити границі між Чехословаччиною та Мадярщиною. Польська преса не переставала писати, що за польсько-мадярськими домаганнями стоїть Італія. Українці знали, що самі українці мусять виявляти максімум своєї активности. В краю, між іншим за посередництвом польської преси, знали, що українська іміграція в Америці та Канаді всіми силами протестує проти польсько-мадярських зазіхань. Вони самі також орґанізували такі протести, хоч часто дорого за це платили.

У КРИТИЧНІ ДНІ В СЛОВАЧЧИНІ.

Ця фотоґрафія, переслана радіом з Братислави, столиці Словаччини, показує напружену ситуацію в місті при розділюванні зброї в головній кватирі партії Глінки. Молодий словак на ліво, з рушницею в лівій руці, кидає визов чеській поліції, а його уніформований товариш помагає іншому дістатися на естраду.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Карпатську Україну.

Виказ жертв, зложених на святі Ольги Басараб, яке влаштував 1. від. У. Ч. Х. ОДВУ в Ню Йорку і 24. від. У. Ч. Х. з Асторії дня 26. лютого 1939 р. Зложили по ¢2: А. М. Борак, Р. М. Гелембйовський, С. Ковбаснюк, М. Ковалюк, М. С. Аструбалі, М. Костишин; по $1: Якоцка, Е. Ляхович, М. Демидчук, О. Малич, Д. Вербовецька, А. Тураш, Фрочко Окпиш, Цьвічун, А. Бурдиґа, П. Денис, Денис, Маличко, Сидор, Т. Онуфрик, Ґелетій, Н. Н., М. Лехицька, М. Ганьошин, Лесюк, Скоробогач, Прохорович, М. Крупка, С. Череватюк, Андрусин, М. Комар, К. Дрозник, І. Хомів, Ю. Ярема, К. Брилюцька, Я. Пшик, А. Стефанишин, М. Домарецький, Г. Василик, Черенецький, Н. Н., Весоловська, Климович, Бобецький, Пшик, Задорожна, В. Венгринович, Ізидор, Хархан, Брило, Путяк, Гураль, Орловський, Н. Н., Г. Малко, Ф. Бражник, С. Рудий, В. Гельнер, О. Гуль, М. Охнуцький, В. Артимовська, А. Семків, І. Труш, П. Гнатів, Д. Помийчук, О. Гуляґроцька, В. Бойчук, Задорецька, С. Прончак, Винницька, Берків, Баґранович, Боборів, Когут, В. Різник, І. Папура, Ю. Боднар, В. Вовк, В. Китар, М. Гурин, С. Кривень, Гук, В. Курчій, Лутецька, Турчак, Маринюк, І. Бучко, Г. Дуда, А. Середа, М. Романишин, Е. Гришко, Е. Ковальчук, Н. Н., М. Марунчак, Ю. Сидор, Е. Ликтей, В. Пшеничний, П. Дякович, С. Гарасимчук, А. Павлик, П. Білик, Н. Марків, П. Задорецький, М. Сидор, К. Сидор, Е. Скоцко, о. О. Весоловський, Чапельська, Н. Н., С. Мельник; по 50 ц.: Івасечко, Чорнюк, Львівський, Мороз, Ясінська, П. Рагушна, К. Боднар, І. Тарас, М. Литвин, Юнишин, А. Station Станіславська, Калужняцька, Гаврилович, П. Хіраш, М. Мікула, А. Хміль, І. Марусевич, Середюк, пані Бражник, Н. Н. Зо збірки підчас панахиди по бл. п. Ользі Басараб цеї самої неділі в кат. церкві св. Юра на 7. ул. прийшло $21.80, а з розпродажі цвітів під церквою $13.60. Також зо збірки в прав. церкві на 14 вул. і з розпродажі цвітів було $19.20. Всі ці гроші вислано на Карпатську Україну через централю ОДВУ.

Комітет Свята.

БРУКЛИН, Н. Й.

На народні цілі.

Д-р С. Демидчук переслав через Обєднання $26.57 на Рідну Школу, а $10 на інвалідів. На першу суму складаються: 1) Збірка на Різдво коло церкви св. Николая на Савт Брукліні $9.56; 2) Збірка на ювилею Тов. Любов $11.51; 3) Зі щедрівки сестрицтва Серця Христового, при церкві св. Николая $5.50.

$10 на інвалідів прийшло зі щедрівки згаданого сестрицтва, що щедрувало під проводом П. А. Томашівської.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ШНИК КНИЖОК.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 7. березня 1939 р. по довгій недузі розпрощався з тим світом довголітній член Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137. У. Н. Союзу у Вест Істон, Па.,

АНДРІЙ ВАСИЛИК.

Покійний родився в селі Девятник, повіт Бібрка, Галичина. До Америки приїхав у 1911. році. До У. Н. Союзу приступив у 1915. році. Був усе щирим Союзовцем та ніколи не відмовився дати жертву на народну ціль. Прожив 61 рік життя. Оставив жінку Сузанну і двох синів: Михайла і Стефана, котрі живуть у старім краю.

Похорон відбувся в пятницю, 10. березня, з дому жалоби, 320 — 4. ул., до української греко-катол. церкви зо Службою Божою, а відтак члени від. 137. У. Н. С. і рідня відпровадили тлінні останки на вічний спочинок.

Нехай вільна земля Вашингтона буде Йому пером!

Ст. Колодруб, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СКРЕНТОН, ПА. Квортальні збори Бр. Успення Пресв. Богородиці, від. 123., відбудуться в неділю, 19. березня, зараз по Сл. Божій, в церковній галі, 520 N. Main Ave. Подається до відома членам, що є дуже важні відділові справи, котрі вимагають, щоби їх чим скорше полагодити, а що відділові урядники тих справ сами полагодити не можуть, то проситься членів, щоби були ласкаві явитися на зборах і полагодити ті пекучі справи. — Василь Баран, предс.

АЛИКВІПА, ПА. Квартальний мітінг Бр. св. О. Николая, від. 120., відбудеться в неділю, '19. марта, в годині 2. пополудні, на звичайнім місці, де все мітінги відбуваються. Проситься всіх членів, щоби прийшли на мітінг, бо будуть дуже важні справи до полагодження і контр. комісія представить доходи й розходи за 3 місяці. Також взивається довгуючих членів, щоби прийшли й заплатили свій довг, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — Ілько Коваль, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Бр. св. Йосафата, від. 217., відбудуться в неділю, 19. марта, в гали, де звичайно, в годині 2. пополудні. Кожний член має явитися і вирівняти свої вкладки до Бр. і У. Н. Союзу, як також є важні справи до вирішення. Принимаємо нових членів до Бр. і У. Н. Союзу без оплати вступного, тож придбайте нових членів і впишіте своїх дітей, за що дістанете добру нагороду. — Мих. Рудий, пр.; К. Гука, кас.; А. Іванів, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Зобри Бр. св. Димитрія, від. 288., відбудуться в неділю, 19. березня, в 2. год. попол., в звичайнім місці. Маємо багато справ до полагодження, отже кожний член конечно має прибути на збори. — Андрій Даннлюк, секр.; 1403 E. 6th St., Bethlehem, Pa.

ШИКАГО, ІЛЛ. Звичайні місячні збори Бр. св. Стефана, від. 221., що мали відбутися 12. березня, не відбулися задля того, що в той день заходом всіх відділів У. Н. Союзу з Шікаго і околиці відбувся 45-літний ювилей У. Н. Союзу. Збори відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 12. вполудне, в салі церковній на Оклей і Райс ул. Тому, що є важні справи до полагодження, просимо всіх членів і членниць обовязково явитися на збори. — П. Васильовський, предс.; О. Любас, кас.; Т. Шпікула, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Місячні збори Тов. Подільська Січ, від. 8., відбудуться в неділю, 19. ц. м., в салі Укр. Горож. Клюбу, 13 Washington St., Yonkers, N. Y., у год. 2. пополудні. Уряд Тов. просить довгуючих членів явитись і вирівняти свої належитости. Рівнож будеться принимати нових членів як до Тов. так і до Союзу без вступного. Тому користайте з нагоди. — Н. Чолій, пр.; В. Мандзій, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 347., відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 2. пополудні, в гали, де звичайно. Всіх членів проситься прийти на ці збори, бо є справи до полагодження. Довгуючі члени повинні прийти і вирівняти свої залеглі вкладки. — М. Романюк, предс.; К. Глосніцька, кас.; Г. Тимчій, секр.

АРНОЛД, ПА. Місячні збори від. 296. відбудуться в неділю, 19. марта, в годині 3. пополудні. Проситься всіх членів за присутність, бо є важні справи до полагодження, а особливо довжники, щоби самі зявилися на мітінгу, замість засилати свою вкладку через діти або передавати через своїх приятелів. Прийдіть і полагодьте свої справи так, як чесним людям лицює, а не будьте тими, що шапка на них горить. Тож проситься всіх членів, коли мають знайомих, що не є членами в Союзі, щоби старалися їх вписати. — Василь Кузьмиха, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 175., відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 1. пополудні, в У. Н. Домі, 4655 Martin Ave. Маємо багато важних справ до полагодження; тому проситься всіх членів прийти начас. Довгуючі члени мусять вирівняти свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Пригадується членам, що цей рік є роком ювилейним У. Н. Союзу, а щоби відсвяткувати якслід ювилейний рік, збільшім силу Союзу в членах! — В. Братусь, предс.; В. Білінський, кас.; В. Бартош, секр.

ДЕРРИ, ПА. Квартальні збори Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 113., відбудуться в неділю, 19. марта, в 2. годині пополудні, в своїй гали на Овенс Ев. Проситься членів прийти на означений час. Напоминається членів, котрі довгують понад 2 місяці, щоби прийшли й вирівняли свій довг, бо за таких членів не будеться посилати з товариської каси. Просимо привести хоч по одному новому кандидатові до Братства й до У. Н. Союзу, бо принимаємо ще сього місяця без вступного, а Союз платить добру нагороду за приєднання нових членів. Тож користайте ще сього місяця. — Нестор Курчак, пр.; Йосиф Біланич, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206., відбудуться в неділю, 19. березня, в церковній гали на Вест Скул ул., в год. 1:30 пополудні. Проситься усіх членів явитись на збори на означений час. — І. Коковський, секр.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIAN NATIONAL ASS'N HAS ITS 45th ANNIVERSARY

National Headquarters in Downtown Jersey City.

The Ukrainian National Association, Inc., a 5½-million-dollar fraternal order located at 21-83 Grand St., in downtown Jersey City, is now celebrating the 45th anniversary of its eventful existance. Organized in Shamokin, Pa., in 1894, by a small group of Ukrainian immigrants desiring protection, the association has grown to be the largest Ukrainian organization in North America. Its 33 thousand members are scattered throughout the United States and Canada, a considerable number residing in New Jersey. An extensive membership drive is being promulgated throughout the country and early reports indicate that 1939 will be another eventful milestone in the association's history.

Of the Ukrainian National Association's 425 branches, 15 are located in Jersey City and Bayonne, and are composed of several tundred Ukrainian families living in this area. The supreme president of the association, Nicholas Muraszko, lives in Jersey City; Roman Slobodian, supreme financial secretary-treasurer, resides in Elizabeth; Dmytro Halychyn, supreme recarding secretary, is a former resident of this city, having recently made his home in New York City.

The Jersey City lodges usually have their meetings, social functions and affairs at the new Ukrainian Center, 183 Fleet St. On March 12, 1939, a meeting will be held by the younger members of the association for the purpose of forming a baseball team to be subsidized by the association. The order has recently given its younger members an opportunity to participate in sports, and teams have been formed in many sections of the country. A "U. N. A. Baseball League" was formed in 1938 and was composed of two divisions—a Metropolitan Division, composed of teams from New York City, Newark and Philadelphia, and a Pennsylvania Division, composed of teams from the western part of that state. This year Jersey City will be represented in the Metropolitan Division, and all interested Ukrainians are asked to attend the meting set for 11 a. m. Sunday.

The Ukrainian National Association subsidizes and publishes a daily Ukrainian newspaper, the "Svoboda" (meaning "liberty"), and an English-language supplementary for its younger members, the "Ukrainian Weekly." The "Svoboda," which is printed in the association's plant at the Grand St. address, is edited by Dr. Luke Myshuha, who recently returned from Europe, where he had been making direct observations on the Ukrainian political situation. Dr. Myshuha, who believes that the 45,000,000 Ukrainians living under oppressive conditions in Ukrainian territories controlled by the Poles, Russians, Hungarians and Rumanians, will some day emerge victorious in their never-ceasing struggle for complete freedom, deplores the fact that the American press has confounded the issue with its groundless suppositions concerning Chancellor Hitler's so-called "drive toward the Ukraine." The Ukrainian Weekly is edited by Stephen Shumeyko of Maplewod, a retired president of the Ukrainian Youth's League of North America, who is well known for his interesting lectures and talks on Ukraine and Ukrainians. The Svoboda has an international corculation.

The Supreme Assembly of the Ukrainian National Association will convene in Chicago, Ill., this month. In 1940 the association will have a convention; such conventions are held every fourth year and are attended by delegates representing the association's branches. It is the purpose of the annual Supreme Assembly meeting to formulate plans and to attend to important business matters, while the purpose of conventions is to plan the association's future, according to the ideas of the delegates who represent the members.

In 1938 the association paid out approximately $50,000 in dividends and will do likewise this year. The association, which is recognized as being the very basis of Ukrainian life in America, has a certificate valuation of 156 per cent, or a surplus of $90 for each $1,000 insurance in force.

Last year the Ukrainian National Association merged with a smaller Ukrainian fraternal order, the Concord of Olyphant Societies of Olyphant, Pa. The merger was another step in the association's plan to unite all Ukrainians into one powerful and influential body.

THEODORE LUTWINIAK,
(The Jersey Journal, Jersey City, N.J., March 10th, 1939.)

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

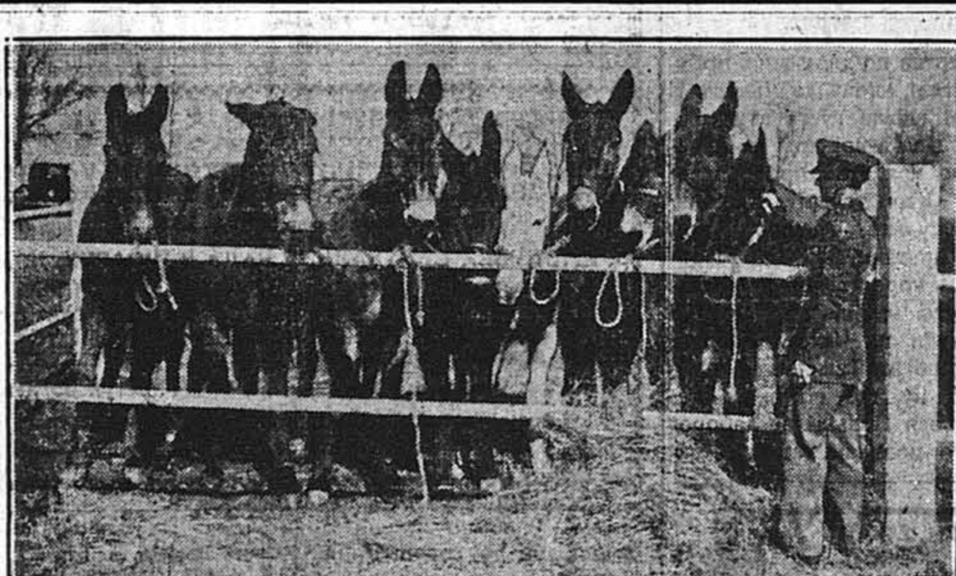
МАГАНОЙ СИТІ, ПА. Мітінг Тов. Запорозької Січи, від. 305., відбудеться в неділю, 19. марта. Повинність кожного члена прийти на мітінг на означений час, а то на год. 11:30 рано. Кожний довгуючий член мусить вирівняти свої залеглости, бо інакше поступиться з ним після статуту, бо наша каса не всилі більше посилати вкладок за нікого. Нехай потім ніхто не нарікає на урядників. Проситься всіх членів приєднувати нових членів. — М. Гентош, секр.

ПОРТ ДЖЕРВИС, Н. Й. Кваратальний мітінг Бр. св. Арх. Михаїла, від. 198., відбудеться в неділю, 19. марта, в годині 5. пополудні, в гали фаєрманській на Рікс Стр. Проситься всіх членів прибути начас на мітінг. Обовязком кожного члена є привести нових осіб, щоби їх вписати до У. Н. Союзу. — Даниїл Потятинський, предс.; Григорій Лисяк, секр.

Мудра відповідь.

— Що ви робите, як простудитеся?

— Кашлаю.

ДАРУВАЛИ ЖИТТЯ.

Вістка, що армія має вбити 9 старих мулів, з котрих декотрі служили в американській армії підчас світової війни, викликала бурю протестів і заставила команду табору Дикс, Ню Джерзі, заявити, що мулам буде дароване життя, поки президент Рузвелт не вирішить, що з ними зробити. Найстарший з мулів має 33 роки.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (60)

Нарешті Лявак підбіг до напасника Гелени аж так близько, що міг безпечно вистрілити, не лякаючись, що поцілить Гелену. Своїм вистрілом він положив атарця трупом. Та йому самому грозила велика небезпека від іншого атарця, що біг вслід за ним. Небезпеку запримітив Тарзан і з цілої сили кинув списа в бік атарця. Списа потрапила ціли і атарець впав.

Тепер ціле товариство всіло до великого човна, в якім ще знаходились невільники атарців. Невільниці не зраджували жадної охоти до боротьби. Тарзан звелів їм гребти в напрямку тунелю. Вони почали виконувати приказ. Лявак тимчасом станув біля Гелени і з радости, що вона жива, обняв її рукою. Та видно це подобалось Гелені, бо вона притулилась до нього ще дужче.

А кілька годин по тій боротьбі один із атарців станув перед королевою і їй доносив: „Вони мене взяли за вмерлого. І коли вони відійшли я чимскорше подався до д..му, щоб тобі все розказати. Не лиш самі люди боролись проти нас, але якісь дивні малпи. Ними командував „білий велетень, що відзначався також великою відвагою", розказував він.

Королева нахмарилася і сказала: „Цей відважний велетень це сам Тарзан". З тими словами вона звеліла прикликати іншого сотника своєї армії і звеліла йому вибрати найсильніших і найвідважніших вояків, наповнити ними шість галер і вирушити походом проти Тарзана і його товариства. „Схопи його, або принеси його голову це все одно", говорила вона сотникові.